

فیروزآبادی و دامن‌پاک جامی، ۱۳۹۵: ۳۶).

از آنجایی که این دولت، همه مشکلات را در مسئله هسته‌ای تقلیل داد، به همین دلیل سعی کرده است تا به تنش‌زدایی و اعتمادسازی در این حوزه بپردازد. مسئله هسته‌ای که در زمان خاتمی شروع و در زمان احمدی‌نژاد ادامه پیدا کرده بود، سرانجام در دولت اعتدال با توافقی در قالب «برجام» شکل گرفت. هرچند که این توافق دستاوردهای اقتصادی چندانی برای ایران نداشته است، توانست در اعتمادسازی و تصویر افکار بین‌المللی نسبت به ایران، تأثیر مثبت بگذارد. تمرکز صرف دولت روی مسئله هسته‌ای باعث غفلت این دولت در فعال‌سازی دیپلماسی اقتصادی با کشورهای منطقه و شرکا شد و با روی کار آمدن ترامپ و خروج آن از برجام، ریسک اقتصادی و آسیب‌پذیری اقتصاد کشور افزایش یافت. علاوه بر این در داخل نیز بسترهای مناسبی برای رشد و توسعه اقتصادی شکل نگرفته است. سرکوب نرخ ارز و واقعی نبودن آن برای رقابتی کردن تولیدات داخلی، واردات بی‌رویه، نبود تسهیل در مبادلات بانکی و تجاری خارجی از مشخصه‌های دولت اعتدال است.

۳. سیاست‌های صنعتی‌سازی و تجاری

از مسائل مهمی که در برنامه‌های توسعه اقتصادی بر آن تأکید شده است، بحث افزایش و توسعه صادرات غیرنفتی است. این اعتقاد وجود دارد و تجربه هم آن را نشان داده است که اگر تنوعی در منابع ارزی کشور رخ ندهد آسیب‌پذیری اقتصاد به خاطر محدود بودن درآمدهای ارزی کشور (ارزهای نفتی) همچنان به قوت خودش باقی خواهد ماند. بر این اساس کشورها با به‌کارگیری سیاست‌های ارزی مناسب، امکان رقابت‌پذیری صادرات در بخش‌های مختلف و صادرات غیرنفتی را افزایش می‌دهند (Wong, 2004: 350-352). از آنجایی که جهت‌گیری برنامه‌های توسعه پنج‌ساله به توسعه صادرات غیرنفتی اشاره داشت، این امر مستلزم فعال‌سازی دیپلماسی اقتصادی و تعامل سازنده با اقتصاد جهانی بود تا بتوان بر توان رقابت‌پذیری کالاها و تولیدات کشور افزود (افضلی و کیانی، ۱۳۹۱: ۱۲۶). در ادامه سیاست صنعتی و تجاری دولت‌های ج.ا.ایران مورد بررسی قرار می‌گیرد.